

STUDIA
ŹRÓDŁOZNAWCZE
Commentationes

IV

ERRATA

Strona	Wiersz	Zamiast	Powinno być
46	16 od dołu	<i>pecctum</i>	<i>peccatum</i>
58	4 „ „	<i>monastero</i>	<i>monasterio</i>
73	6 „ „	avec le temps	ensuite
104	9 „ „	Онъбрушкѹ	Онъдрушкѹ
„	5 „ „	банники	данники
„	4 „ „	у ѿ Острове	у в Острове
167	13 od góry	En dehors de	Outre
175	7 „ „	раіѣнс	раіѣнс
184	27 „ „	намятников	памятников
229	7 od dołu	Marguerine	Marguérite

Studia Źródloznawcze, t. IV.

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

IV

A C A D E M I A   S C I E N T I A R U M
E T   L I T T E R A R U M   P O L O N A
I N S T I T U T U M   H I S T O R I C U M

COMMENTATIONES

IV

WARSZAWA — POZNAŃ 1959
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

STUDIA
ŹRÓDŁOZNAWCZE

IV

WARSZAWA — POZNAŃ 1959
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

Komitet Redakcyjny

Aleksander Gięsztor, Brygida Kürbisówna, Gerard Labuda

Sekretarz: *Ryszard Walczak*

Adresy Redakcji:

Poznań, Czerwonej Armii 90, tel. 522—03

Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26/28, tel. 619-88

Wydawnictwo seryjne poświęcone naukom pomocniczym historii
oraz źródłoznawstwu polskiemu i powszechnemu

Tom IV

przygotowany w Pracowni Edytorskiej
Instytutu Historii PAN w latach 1957—1958

PRINTED IN POLAND

Okładkę i obwolutę projektował

Tadeusz Chlebowski

Na obwolutie scena z Drzwi gnieźnieńskich (przerys)

Oddanie św. Wojciecha do szkoły

SPIS RZECZY

Artykuły i rozprawy

Jadwiga Karwasińska, Studia nad żywotami św. Wojciecha, III. Redakcje Vita I	9
Józef Sieradzki, Sprawa Janka z Czarnkowa i jego utwór	33
Eugeniusz Wiśniowski, Najstarszy dokument benedyktynów sieciechowskich	57
Jindřich Šebánek, Čeští notáři na cestě Václava II. za polskou korunou	75
Jan Glinka, Ród Klausucia w wiekach XIII—XIV. Ze studiów nad kształtowaniem się i różnicowaniem społecznym bojarstwa litewskiego (cz. 1)	85
Józef Kazimierski, Akty notarialne i ich znaczenie dla badań historycznych XIX wieku	109

Dyskusje i przeglądy

Franciszek Bronowski — Barbara Krzemińska, Z zagadnień źródłoznawstwa w nauce radzieckiej	125
Zygmunt Kolankowski, O przyszłej Instrukcji wydawania źródeł historycznych XX wieku	135
Johannes Schneider, Grundlagen und Methoden der mittellateinischen Lexikographie in Deutschland	149
Marian Haisig, Osiągnięcia i postulaty w zakresie sfragistyki polskiej	153
Jan Wikarjak, Kilka uwag do tekstu Vita Prieflingensis	169
Piotr Skubiszewski, L'exposition „Byzance et la France Médiévale“	173

Recenzje

J. F. Niermeyer, Mediae latinitatis lexicon minus, Leiden 1954 i n. (<i>Jan Wikarjak</i>)	181
Chronologia polska. Praca zespołowa pod redakcją B. Włodarskiego, Warszawa 1957 (<i>Brygida Kürbisówna</i>)	182
Р. П. Дмитриева, Проект серии монографических исследований-изданий памятников древнерусской литературы, Труды Отд. Древнерусской Лит. т. XI, Ленинград 1955 (<i>Andrzej Poppe</i>)	184
B. Spuler, Die historische Literatur Persiens bis zum 13. Jahrhundert, Saeculum 8 (1957) (<i>Franciszek Machalski</i>)	185
P. Poucha, Die Geheime Geschichte der Mongolen als Geschichtsquelle und Literaturdenkmal, Praha 1956 (<i>Gerard Labuda</i>)	186
Jakub de Voragine, Złota legenda. Tłum. z jęz. łac. J. Pleziowa. Wyboru dok., wstępem i przypisami zaop. M. Plezia, Warszawa 1955 (<i>Brygida Kürbisówna</i>)	187
R. J. Loenertz O. P., La vie de S. Hyacinthe du lecteur Stanislas, Archivum Fratrum Praedicatorum 27 (1957) (<i>Zofia Budkowa</i>)	190
I. Zarębski, Problemy wczesnego Odrodzenia w Polsce, Odrodzenie i Reformacja 2(1957) (<i>Zofia Budkowa</i>)	190
A. Zajączkowski — T. Reychman, Zarys dyplomatyki osmańsko-tureckiej, Warszawa 1955 (<i>Wincenty Swoboda</i>)	192
Regesten der Markgrafen von Brandenburg aus askanischem Hause bearb. v. H. Krabbou. G. Winter. Zwölfte Lieferung. Berlin — Dahlem 1955 (<i>Kazimierz Jasiński</i>)	194
Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego, t. I cz. 1, wyd. W. Dworzaczek, Poznań 1957 (<i>Adam Przyboś</i>)	195
Akta radzieckie rzeszowskie 1591—1634, wyd. i wst. popr. A. Przyboś, Wrocław—Kraków 1957 (<i>Franciszek Persowski</i>)	198
Inwentarze ruchomości ubogiego mieszczaństwa krakowskiego, wyd. B. Bętkowska i J. Bieniarzówna, Kwartalnik HKM 5(1957) (<i>Jerzy Wisłocki</i>)	199
Galicja od pierwszego rozbioru do Wiosny Ludów. Opr. i wst. popr. M. Tyrowicz Kraków-Wrocław 1956 (<i>Wiesław Bienkowski</i>)	200
Документы внешней политики С.С.С.Р., т. I, wyd. И. Н. Земсков и in., Москва 1957 (<i>Antoni Czubiński</i>)	201
J. Kayser, L'histoire et la presse, Revue Historique 218(1957) (<i>Marian Tyrowicz</i>)	204

Z. Kruszelnicki, Dawne widoki Torunia, Studia Pomorskie t. II, Wrocław 1957 (<i>Jerzy Remer</i>)	205
T. Seweryn, Ikonografia etnograficzna, Lud 42(1956) (<i>Tadeusz Wróblewski</i>)	205
M. Łodyński, Materiały do dziejów państwowej polityki biblioteczej w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim, Wrocław 1958 (<i>Andrzej Wędzki</i>)	208

Zapiski krytyczne i sprawozdania

Bibliographie annuelle de l'histoire de France, Paris 1955(1956), 1956(1957), 1957(1958) (<i>A. G.</i>)	211
F. Baethgen, Monumenta Germaniae Historica, Bericht für das Jahr 1955/56 u. 1957/58, Berlin 1957—1958 (<i>G. L.</i>)	211
Archiv für Diplomatik 1(1955), 2(1956) (<i>B. K.</i>)	211
Cahiers de Civilisation Médiévale 1(1958) nr 1, 2, 3, 4 (<i>A. G.</i>)	212
Małopolskie Studia Historyczne 1(1958) z. 1 i 2 (<i>A. G.</i>)	212
Ch. Higounet, L'écriture, Paris 1955 (<i>B. K.</i>)	213
J. Friedrich, Zapomniane pisma i języki, Warszawa 1958 (<i>A. G.</i>)	214
G. Liljedahl, Om vattenmärken och filigranologi, Historisk Tidskrift 19(1956) (<i>R. W.</i>)	214
I. I. Sreznevskij, Materiały dla slovaria drevnerusskogo jazyka t. I—III, Graz 1955—1956; И. И. Срезневский, Материалы для словаря древнерусского языка т. I—III. Москва 1958 (<i>A. P.</i>)	214
Tacyt, Dzieła t. I—II, tłum. S. Hammer, [Warszawa] 1957 (<i>W. St.</i>)	215
T. Lewicki, Źródła hebrajskie do dziejów środkowej i wschodniej Europy, Przegląd Orientalistyczny 3(1955) (<i>G. L.</i>)	216
T. Grudziński, Ze studiów nad Kroniką Galla (Rozbiór krytyczny pierwszej księgi — dokończenie), Zapiski Historyczne 23(1958) (<i>G. L.</i>)	216
M. Schrader — A. Führkötter, Die Echtheit des Schrifttums der heiligen Hildegard von Bingen, Köln—Graz 1956 (<i>B. K.</i>)	216
Výbor z české literatury od počátku po dobu Husové, red. B. Havranek — J. Hrabák, Praha 1957 (<i>Ź. K.</i>)	216
Olomoucké povídky, wyd. E. Petru (<i>Ź. K.</i>)	217
A. Triller, Der Kanonisationsprozess Dorotheas von Montau in Marienwerder 1394—1405. Festschrift f. Kurt Forstreuter, Würzburg 1958 (<i>Ź. D.</i>)	218
E. Weise, Georg von Egloffstein und die 1. Fortsetzung der Älteren Hochmeister-Chronik. Festschrift f. Kurt Forstreuter, Würzburg 1958 (<i>Ź. D.</i>)	218
M. A. Ючас, Русские летописи как источник по истории Литвы, Lietuvos TSR Mokslu Akademijos Darbai, serija A 2(5), Vilnius 1958 (<i>Ź. O.</i>)	218
B. Kürbisówna, Problem kultury historycznej w Polsce średniowiecznej, Pamiętnik VIII zjazdu historyków polskich, Referaty t. I/1, Warszawa 1958 (<i>A. G.</i>)	219
A. Gruzewski, De XVI Juvenalis codicibus qui in Polonia asservabantur, Warszawa 1956 (<i>Z. B.</i>)	219
H. Fichtenau, Monarchische Propaganda in Urkunden, Bulletin dell'Archivio Paleografico Italiano, n. s. 2—3 (1956—1957) (<i>A. G.</i>)	220
Fastes de la liberté, Liste chronologique, 1958 (<i>Ź. M.</i>)	220
Corpus der altdeutschen Originalurkunden bis zum Jahre 1300, begr. v. F. Wilhelm, fortgef. v. R. Newald, hrsg. v. H. de Boor u. D. Haacke, Jahr 1932—1957 (<i>H. Z.</i>)	220
A. Skowrońska, Kilka nie drukowanych dokumentów biskupa Tomasza I, Sobótka 13(1958), nr 2 (<i>Z. W.</i>)	220
A. Saporì, Le marchand italien au moyen âge, Paris 1952 (<i>Ź. D.</i>)	221
J. Kabrda, Les documents turcs relatifs aux impôts ecclésiastiques, Archiv Orientalni 23(1958); tenże, Les documents turcs relatifs aux droits fiscaux, ibidem 26(1958) (<i>W. S.</i>)	221
J. Kabrda, Nové edice tureckých pramenů k bulharským dějinám, Sborník Prací Filosof. Fakulty Brněnské University 7(1958) z. 5 (<i>R. W.</i>)	221
Teksty źródłowe do dziejów chłopstwa śląskiego, cz. I do 1945, zestawili Z. Kwaśny, J. Leszczyński, M. Poter i A. Skowrońska pod red. J. Gierowskiego, Sobótka ser. B 1956, z. 4 (<i>Ź. Der.</i>)	222
Materiały archiwalne do historii stosunków polsko-radzieckich, t. I, opr. A. Zatorski i in., Warszawa 1957 (<i>A. C.</i>)	222
J. Naronowicz-Narowski, Budownictwo wojenne, wyd. J. Nowakowa, Warszawa 1957 (<i>B. M.</i>)	223
E. Keyser, Aus Geschichte der Kartensammlung des Danziger Stadtarchivs. Festschrift f. Kurt Forstreuter, Würzburg 1958 (<i>M. S.</i>)	223

Komunikaty

Z prac Komisji Wydawnictw Źródłowych IH PAN (<i>Anna Sucheni-Grabowska</i>)	225
Międzynarodowe repertorium źródeł średniowiecznych (<i>Aleksander Gieysztor</i>)	226
L'Institut de Recherche et d'Histoire des Textes (<i>Jeanne Vielliard</i>)	227
Międzynarodowa konferencja leksykograficzna w Krakowie (<i>Danuta Turkowska</i>)	229
Dokumenty i księgi archiwalne wielkopolskich zwrócone z ZSRR (<i>Janina Bielecka</i>)	230
Odzyskane archiwalia gdańskie (<i>Maria Sławoszewska</i>)	232
Czechosłowacka wystawa archiwalna w Pradze (<i>Marian Tyrowicz</i>)	234

SPIS TABLIC I RYCIN

Do art. J. Karwasińskiej (między s. 20–21 i 28–29)

- Tabl. I. 1. Rkp. Lamspringe-Wolfenbüttel. Strony z tekstem Vita I rozdz. 21
Tabl. II. 2. Grobowiec Grzegorza V w krypcie watykańskiej
Tabl. III. 3. Bulla Grzegorza V dla biskupstwa w Vich z 9 V 998 r.

Do art. J. Šebánka — wycinki dokumentów (między s. 76–77 i 80–81)

- Tabl. I. 1. 1291. Praha. Václav II. pro klášter mogilský
Tabl. II. 2. 1291. Praha. Václav II. pro klášter mogilský
Tabl. III. 3. 1271. Praha. Přemysl II. pro klášter sv. Jiří v Praze
4. 1293. Praha. Jan, probošt vyšehradský kancléř č. krále pro klášter chotěšovský
Tabl. IV. 5. 1289. Praha. Kazimír vévoda opolský Václavovi II.
6. 1291. Brno. Jindřich z Voschova pro Václava II.
Tabl. V. 7. 1291. Litomyšl. Václav II. pro biskupa a kapitolu krakovskou
8. 1291. Litomyšl. Václav II. pro biskupa a kapitolu krakovskou i kleriky a laiky v Krakovsku a Sandoměřsku
Tabl. VI. 9. 1293. Praha. Václav II. pro klášter henrychovský
10. 1291. Opava. Václav II. pro klášter sedlecký
Tabl. VII. 11. 1294. Praha. Václav II. pro krakovské biskupství
12. 1294. Praha. Václav II. pro klášter loucký

Do art. J. Glinki

Tablica genealogiczna rodu Klausucia — między s. 96–97

Do art. rec. P. Skubiszewskiego (między s. 176–177)

- Tabl. I. 1. Portrait de saint Matthieu. Evangélique rhénan du IXe s.
2. Portrait de saint Luc. Evangélique du monastère de Saint Nicolas Stavronikita au Mont Athos, première moitié du Xe s.
Tabl. II. 3. Notre-Dame de Vladimir. Icône de la seconde moitié du Xe s.
4. Vierge et enfant. Initiale peinte d'une Bible du XIIe s.
Tabl. III. 5. Transfiguration. Jean VI Cantacuzène, Oeuvres. 1370–1375
Tabl. IV. 6. Transfiguration. Novgorod, peinture murale dans l'église de Kovalevo, 1380
7. Transfiguration. Icône de la fin du XIVe s.

TABLE DES MATIÈRES

Articles et études

Jadwiga Karwasińska, Études critiques sur les Vies de saint Adalbert, III. Les rédactions de Vita I . . .	30
Józef Sieradzki, Jean de Czarnków et son oeuvre	54
Eugeniusz Wiśniowski, La plus ancienne charte des Bénédictins de Sieciechów	72
Jindřich Šebánek, Les notaires tchèques au cours de Venceslas II pour la couronne de Pologne	84
Jan Glinka, Le clan de Klausuc aux siècles XIII—XVI. Études sur la noblesse lithuanienne (Ire partie)	106
Józef Kazimierski, Les actes notariés et leur importance pour les recherches historiques	124

Discussions et revues

Franciszek Bronowski et Barbara Krzemieńska, Les problèmes d'étude des sources historiques en URSS	133
Zygmunt Kolankowski, Pour une instruction concernant l'édition des sources historiques du XX ^e siècle . . .	147
Johannes Schneider, Grundlagen und Methoden der mittellateinischen Lexikographie in Deutschland	149
Marian Haisig, De la sigillographie en Pologne	166
Jan Wikarjak, Bemerkungen zur Textausgabe der Vita Prieflingensis des Bischofs Otto von Bamberg	172
Piotr Skubiszewski, L'exposition „Byzance et la France Médiévale“	173
Comptes rendus	181
Notes critiques	211
Communications	225

SPIS WSPÓLPRACOWNIKÓW — LISTE DES COLLABORATEURS

Janina Bielecka, Poznań	<i>A. P.</i> Andrzej Poppe, Warszawa
Wiesław Bieńkowski, Kraków	Adam Przyboś, Kraków
Franciszek Bronowski, Łódź	Jerzy Remer, Toruń
<i>Z. B.</i> Zofia Budkowa, Kraków	Józef Sieradzki, Warszawa
<i>A. C.</i> Antoni Czubiński, Poznań	Piotr Skubiszewski, Poznań
<i>Ń. Der.</i> Janusz Deresiewicz, Poznań	<i>M. S.</i> Maria Sławoszewska, Gdańsk
<i>Ń. D.</i> Jolanta Dworzaczkowa, Poznań	<i>W. St.</i> Wiktor Steffen, Poznań
<i>A. G.</i> Aleksander Gieysztor, Warszawa	Anna Sucheni-Grabowska, Warszawa
Jan Glinka, Warszawa	<i>W. S.</i> Wincenty Swoboda, Poznań
Marian Haisig, Wrocław	Jindřich Šebánek, Brno (ČSR)
Kazimierz Jasiński, Toruń	Johannes Schneider, Berlin (DDR)
Jadwiga Karwasińska, Warszawa	Danuta Turkowska, Kraków
Józef Kazimierski, Warszawa	Marian Tyrowicz, Kraków
Zygmunt Kolankowski, Warszawa	Jeanne Vielliard, Paris
Barbara Krzemieńska, Łódź	<i>R. W.</i> Ryszard Walczak, Poznań
<i>Ń. K.</i> Jadwiga Krzyżaniakowa, Poznań	Andrzej Wędzki, Poznań
<i>B. K.</i> Brygida Kürbisówna, Poznań	<i>Z. W.</i> Zbigniew Wielgosz, Poznań
<i>G. L.</i> Gerard Labuda, Poznań	Jan Wikarjak, Poznań
Franciszek Machalski, Kraków	Jerzy Wisłocki, Poznań
<i>Ń. M.</i> Józef Matuszewski, Poznań	Eugeniusz Wiśniowski, Lublin
<i>B. M.</i> Benon Miśkiewicz, Poznań	Tadeusz Wróblewski, Poznań
<i>Ń. O.</i> Jerzy Ochmański, Poznań	<i>H. Z.</i> Halina Zawadzka, Poznań
Franciszek Persowski, Przemyśl	

Państwowe Wydawnictwo Naukowe

Wydanie pierwsze. Nakład 1000+150 egzemplarzy.
Ark. wyd. 31,5   Ark. druk. 29,5 + wkładki.
Papier rotograwiurowy kl. III, 80 g, 61 × 86.
Oddano do składu 9. 4. 1959 r. Podpisano do
druku 21. 10. 1949 r. Druk ukończono w październiku
1959 r.   nr Zam. 1340   Cena zł 99,—

Zakłady Graficzne im. Marcina Kasprzaka, Poznań
F-9

Cena zł 99,—